

מדריך להוראת ספר מלכים א'

פרק א. נושא ראשון. פסוקים א-ח.

הנושא: המבוכה בישראל בגלל מחלת דוד.

מחנך: נשתדל לסכם בקיצור במה מסתיים ספר שמואל ב'. נראה האם יש קשר בין ספר שמואל ב' למלכים א'.

תלמיד: האם נכתבו שני הספרים על ידי נביא אחד?

מחנך: זו שאלה יפה לפתיחת לימוד הספר החדש. התנ"ך מתחלק לספרים רבים שנכתבו על ידי נביאים רבים, מהם בזמנים שונים מאד. ספר שמואל נכתב על ידי שמואל הנביא ועל ידי הנביאים גד ונתן. שמו של הנביא נתן נזכר כמה פעמים בפרק הראשון של ספר מלכים. בכל זאת לא הוא כתב את הספר ולא בימיו נכתב. ספר מלכים נכתב על ידי הנביא ירמיה, כארבע מאות שנה לאחר שנכתב ספר שמואל. אבל הוא לא נכתב כספר בודד או חדש. הנביאים הם רבים וגם סגנונם שונה, אבל הם כולם שליחים של האחד, של ה'. על כן כל ספריהם הם כספר אחד.

בדבר הנבואה המשיך ירמיה במקום שסיים ארבע מאות שנה לפניו נתן הנביא. יש קשר הדוק מאד בין שני הספרים.

אני חוזר על שאלתי, במה מסתיים ספר שמואל?

תלמיד: בהקמת מזבח בהר המוריה.

מחנך: נכון. אולם האם אתם זוכרים באילו תנאים נבנה מזבח זה? מה קדם לבנין?

תלמיד: היתה מגפה בעם.

מחנך: נכון מאד. היתה מגפה בגלל מפקד האנשים הבלתי נחוץ שעשה דוד. אקוה כי אתם זוכרים מה שלמדנו שלא מתו האנשים בחטאו של דוד, כי אין איש נענש בעוון איש אחר. הם מתו בחטאיהם, אולם חטאו של דוד גרם שעונשם יוחש לבוא. ה' הוא ארך אפיים ואינו ממחר להעניש בדרך כלל, אולם יש דברים המזרזים את בואו של העונש מפני שהם מקטינים את אריכות האפיים. כך היה בעת ההיא. חטאו של דוד הקדים את בואו של העונש על אנשים רבים מישראל.

רבים היו האבלים, אבל יותר מכולם הצטער דוד עד כי חלה מרוב צער! ספר מלכים מתחיל במחלתו של דוד. קראו בספר וראו במה חלה?

תלמיד: היה לו קר מאד. הוא רעד מקור.

מחנך: נכון מאד. כל אחד מכם חלה פעם במחלה של חום גבוה. זו מחלה הניתנת, ברוב המקרים, לרפא אותה על נקלה. אולם יש מחלה של חום נמוך. חום הגוף יורד. זה מסוכן מאד, זה סימן של חולשה רבה ואות הוא, בדרך כלל, כי מתקרב המוות. כך אירע לדוד.

מצערו הגדול על המגפה נזדעזע גופו וקור רב תקף אותו. עוד לא סיים העם להתאבל על המתים ולשמוח על שנעצרה המגפה, והנה באה שמועה מדהימה: המלך דוד נוטה למוות!

במשך ימי מלכותו היו לדוד מתנגדים ושונאים. עתה נחרד כל העם שמא ימות דוד בעוד המלאכה מרובה לבסס את יסודות חיי העם, שמא יקומו כל הגויים שדוד נלחם בהם, ובשמעם כי מת המלך הגדול והגבור, יבואו כולם למלחמה. מה לעשות?

תלמיד אחד: צריכים להשתדל למצוא לו רפואה.

תלמיד שני: צריכים להכין יורש למלך.

מחנך: שניכם צודקים, ובזה עוסק הפרק הראשון בספר. הוא מתאר כיצד העם משתדל לרפא את המלך. אתם יודעים, בעת שאדם נמצא בסכנת מוות עושים כל מה שמישהו מציע כתרופה. רופאי הזמן ההוא סבורים היו כי יש לרפא את דוד בצורה הנראית לנו משונה. היא בודאי היתה משונה גם בעיני הדור ההוא. הם גם חששו שמא זה אסור ושאלו את הסנהדרין. הסנהדרין התירו לעשות את הנסיון הזה.

תלמיד: אני קראתי את כל הפרק ולא מצאתי דבר כזה בספר.

מחנך: אמרתי לכם, לא פעם אחת, כי אי אפשר ללמוד תנ"ך בלי גמרא – היא תורה שבעל פה. שני אלה הם דבר אחד. מה שאמרתי לכם כתוב בגמרא. התורה שבעל פה מאירה את עינינו בכל דבר. היא גם מאירה לנו דבר זה.

אנו נלמד להלן שהיתה כעין מרידה חדשה נגד דוד, בקשו להמליך את אדוניהו מבלי לשאול את דעתו. לכן הקדים ירמיה לכתוב את הרקע של הדברים. לא היתה כאן מרידה. דוד היה חולה מאד. כל העם דאג לרפא אותו ממחלתו, וחששו לדבר אתו על אפשרות המוות ועל המלכת מלך אחר.

על כן החליטו ראשי העם כי מחובתם הוא להמליך את בנו הבכור של דוד, אדוניהו, שהיה אז לפחות בן שלושים וחמש שנים, ולאחר מות אבשלום הכין את עצמו למלוכה, וכפי הנראה גם היה ראוי להיות מלך.

תלמיד: מניין אנו יודעים כי אדוניהו היה בן שלושים וחמש?

מחנך: שאלה טובה היא, אולי יש בכיתה תלמיד נבון ובקי במה שלמדנו עד עתה שיוכל לענות על שאלה זו?

הערה: קרוב לודאי כי לא יהיה תלמיד שידע איך להתחיל למצוא את התשובה. המחנך יסייע בשאלה נוספת: האם נזכר אדוניהו לפני כן, לפני פרק זה?

תלמיד: כן מצאתי. הוא נזכר בספר שמואל (ב' ג ד), ברשימת בני דוד.

מחנך: מצוין, ומה אנו יכולים ללמוד מזה? היכן ואימתי נולד אדוניהו?

תלמיד: בחברון, בזמן שדוד מלך שם.

מחנך: אם כן התשובה בידכם. דוד מלך בחברון שבע שנים, ובירושלים – שלושים ושלוש שנים. פרק א' בספר מלכים עוסק בדוד בשנת חייו האחרונה. אם כן, אדוניהו הוא לפחות בן שלושים וחמש שנים. על רקע דברינו עד עתה תבינו יפה מה מתרחש כאן. נקרא יפה ונבאר את פסוקים א-ח.

פרק א. נושא שני. פסוקים ט-יג.

הנושא: נתן הנביא מורה שימליכו את הנער שלמה הצעיר.

מחנך: סיכמנו בשיעור הקודם כי נבון ונכון היה להכין יורש לדוד, והיורש המתאים הוא אדוניהו. אולם בשיעור של היום נראה כי נתן הנביא ידע ששלמה יהיה יורשו של דוד ולא אדוניהו, והשתדל שכך יהיה. קראו יפה את הפסוקים ט-יד. בודאי תהיינה לכם שאלות רבות, שאלו כל מה שיעלה בדעתכם. יש לכם חמישה רגעים.

תלמיד אחד: אינני מבין מה שלמדנו בכיתה כי אדוניהו היה ראוי למלוך. מן הכתוב נראה כי סתם התנשא והתגאה ורצה למלוך.

תלמיד שני: ראיתי שרש"י אומר כי חטא דוד בזה שהרשה לו להתנשא וגרם לו למות.

תלמיד שלישי: זה כתוב במפורש בספר, שדוד היה אשם שלא אמר לו: "מדוע ככה עשית" (פסוק ו).

מחנך: ומה אתם חושבים, האם היה אדונונו המלך הגדול דוד נוהג בקלות דעת להרשות לבנו לשחק "מלכות"?

תלמיד: יש אבות המפנקים את הילדים שלהם.

מחנך: בודאי יש. אבל האם אתה חושב שדוד היה אב כזה? צריכים קצת להתעמק בדבר. אם נעשה את דוד לאיש פעוט הנוהג ללא אחריות בחינוך ילדיו, ראשית כל ניהפך אנו לתינוקות במה שנוגע בהבנת הכתוב. דוד לא נהג בחוסר אחריות, אלא בחשבון מובהק מאד. אמנם נתן מברר לו בשם ה' כי שלמה יהיה מלך, אבל שלמה היה ילד בזמן הנבואה, וגם

עתה היה רק בן שתיים עשרה שנה. איש לא יכול היה להעלות על דעתו כי הנער ימלוך על עם אלוקים.

תלמיד מפסיק: אבל היתה נבואה שכך יהיה.

מחנך: הנבואה היתה כי שלמה יהיה מלך, אבל לא נאמר אימתי זה יהיה. אפשר היה כי שלמה ימלוך אחרי אדוניהו. אמנם בדרך כלל בן ממלא את מקום אביו, אבל יש מקרים שבהם אח מולך במקום אחיו. דוד ציפה לראות האם יזכה לאריכות ימים ובינתיים יגדל שלמה, או שמא יש להכין גם את אדוניהו למלכות.

הוא ראה כי אדוניהו חושב כך, ולא הפריע לו. אדוניהו לא עשה שום דבר רע. הוא עשה לו רכב ופרשים, כמו שמתאים ליורש עצר, בפרט בסביבה ההררית של ירושלים שקשה מאד ללכת שם ברגל. יש להניח שהוא גם יצא למקומות אחרים בארץ להכיר את העניינים ואת האנשים שיהיה עליו לטפל בהם בהגיע זמנו למלוך, ולקח אתו אנשים לשרתו ולעזור לו.

תלמיד: למה נראה, איפוא, מן הכתוב שלא היה צריך לעשות כן?

מחנך: הכתוב מלמדנו דבר גדול מאד! יש דברים הנראים נכונים לשעה, ובמרוצת הזמן הם מתגלים כמוטעים. אין לו לאדם, בדרך כלל, אלא מה שהוא מבין באותה שעה, כי איננו נביא לדעת את העתיד לבוא. אולם ביחס לאיש גדול עד מאד כמו דוד, יש קצת תלונה עליו. היה עליו לומר לאדוניהו גלויות: בני, אל תהיה כל כך בטוח. יתכן כי רק שלמה ימלוך ולא אתה... הוא לא אמר זאת מפני שגם אצלו נראה היה מוזר מאד כי שלמה שנולד לו בהיותו קרוב לששים שנה, יגיע לגיל ראוי למלכות ביום מותו. בדיעבד גם הוא, כנראה, חשב כי יתכן שדבר ה' על מלכות שלמה לא יתקיים מיד לאחר מותו, ואדוניהו יקדים את שלמה לשבת על כסא המלוכה.

את המילים "ולא עצבו אביו מימיו" יש לקרוא לא כתלונה, אלא כסיפור עובדה, שדוד לא נזף באדוניהו על אשר הוא מבקש את המלוכה, משום שהוא היה ראוי לכך מצד עצמו. היה לו מראה מלכותי מאד "טוב תואר מאד", והוא אף היה יורש העצר לפי סדר הולדתו "ואותו ילדה אחרי אבשלום".

ראשי העם היו עם אדוניהו, וראשית כל יואב, שהיה האיש הגדול שנלחם כל ימיו לגדולת מלכות בית דוד. וגם אביתר הכהן הגדול היה אתו.

תלמיד: אבל צדוק ונתן והגבורים לא היו אתו.

מחנך: הסתכלו יפה יפה במילים של הנביא ותראו שלא כתוב שהאחרים היו עם שלמה. לשלמה הנער כלל לא היו עתה אנשים לצידו. שלמה היה ילד פלאים וכולם בודאי התרגשו ממנו, אבל איש לא העלה בדעתו שהוא ימלוך בקרוב. צדוק ונתן ושמעיה ורעי וגו' חיכו לראות איך יפול דבר.

אדוניהו ואנשיו ידעו זאת והחליטו לא לשים לב לאנשים שאין להם עמדה בענין. לדעתם המצב דרש פעילות ומעשה. קשה היה להם לשבת בחיבוק ידיים. מרש"י נראה שהיה לאביתר וליואב גם קצת עניין אישי בדבר. זה לא משנה. עיקר כוונתם היתה לטובת הכלל. אז לבש נתן הנביא עוז. לא נאמר שהיתה לו נבואה מפורשת לפעול מיד כפי שפעל. הוא עשה כן על יסוד הנבואה שהיתה לו לפני כן, ועל יסוד הסכמת דוד לפני שחלה.

אנו רואים איך נתן פעל בזהירות שלא להזיק לבריאותו של המלך, והוא השיג את מטרתו מפני שזה היה רצון ה'.

תלמיד: אינני מבין, למה לא נכנס נתן אל דוד ודיבר אליו דברים ברורים שכך הוא רצון ה'? אני רואה שבפסוק יב הוא מדבר אל בת שבע כעל עניין אישי "ומלטי את נפשך ואת נפש בןך שלמה". הוא אינו מדבר על דבר ה' וטובת העם.

מחנך: יפה מאד הרגשת. לרבים זה מהווה מקום לטעות גסה, לחשוב שכל הדברים כאן הם על רקע אישי, והנביא זקוק לעזרתה של אשה. אל תדמה בנפשך לחשוב כן. נתן מוכשר היה להוכיח את דוד בצורה החריפה ביותר לאחר מעשה בת שבע. הוא יכול היה לעשות כן גם עתה. אבל לפניו מוטל היה איש חולה מסוכן. היה צורך לפעול בזהירות ובעדינות, וכך עשה. הוא השתמש בבת שבע מפני שבידה היה לתת לכל העניין אופי משפחתי, והיא היתה יכולה לסגת בכל עת מבקשתה אם תראה כי זה מזיק לבריאותו של המלך.

אמנם נתן מטיל פחד על בת שבע ואומר לה שזו סכנה עבורה שלא לפעול. בודאי היה זה נכון, אבל לא הצלת בת שבע היתה מטרתו. הוא חשש שבת שבע החכמה (אתם זוכרים בודאי מה שלמדנו עליה שהיא המחברת של הפרק האחרון בספר משלי) לא תסכים להתערב בעניין. מה לה לעניינים כאלה, שבהם יש ליואב האיש הגדול והמכובד מזקני העם ולכהן הגדול דעה אחרת? כיצד תתערב אשה בעניינים רמים ונישאים וקדושים כמו מלכות ישראל? על כן משתדל נתן שיהיה לדבר גם אופי אישי קצת, לעורר את בת שבע כי עליה להגן על עצמה. לפי תכנית יואב ואביתר וחבריהם צריך היה אדוניהו למלוך ראשון, ושלמה אחריו. זו היתה תכנית מסובכת, שעלולה היתה להביא לידי מחלוקת בימי אדוניהו ובימי בניו. נתן מזרז את בת שבע ואומר לה כי כדאי לה וראוי לה להתערב בעניין גם מבחינה אישית, ואיננה יכולה להימנע מטעמים מוסריים.

תלמיד: זה משונה מאד בעיני. אנו לומדים על עם ישראל כעם קדוש, עם אלוקים, למה גדול כל כך, איפוא, הפחד מפני המחלוקת?

מחנך: צדקת, המחלוקת היא חרפה לעם ישראל. סכנתה קיימת תמיד, מפני שהיא מתעוררת גם מנימוקים רוחניים ולא רק מנימוקים אישיים. הנימוקים האישיים מצטרפים להחמיר את המחלוקת. תמיד יש להשתדל למנוע את גורמי המחלוקת. בעניינים אלו אי אפשר לסמוך על

יושר, אפילו לא של אנשים חשובים ביותר. זה הנימוק שנתן משתמש בו כדי לזרז את בת שבע להתערב בעניין זה, והוא גם מצליח להביאה לידי פעולה.

פרק א. נושא שלישי. פסוקים יד-לה.

הנושא: בת שבע מכינה רקע לפעולות נתן.

מחנך: אני רוצה לשאול אתכם היום שאלה מעניינת, כחזרה על מה שלמדנו לפני כן וכפתיחה למה שנלמד היום. אני מבקש שתחשבו יפה, מה היה קורה אילו את מקום דוד היה יורש אדוניהו ולא שלמה? יכול להיות שאין אתם יכולים לענות לשאלה זו, מפני שעוד לא למדתם ספר מלכים, ואין אתם יודעים את כל התסבוכות שנגרמו על ידי מלכות שלמה. אבל יתכן שאתם יודעים כבר מתוך מה שלמדתם בעניינים אחרים שלאחר הימים הגדולים והמפוארים של מלכות שלמה (יש הקוראים לתקופתו "תקופת הזהב של מלכות ישראל") בא פילוג בעם, שתוצאתו היתה התחלקות לשתי ממלכות, והוא אחד הגורמים לחורבן העם.

השאלה היא: האם גם מלכות אדוניהו היתה גורמת לפילוג הממלכה?

תלמיד: אני קראתי שהעם התרעם על שלמה שהעביד אותם יותר מדי. אדוניהו בודאי לא היה עושה כן. אם כן היה יותר טוב אילו מלך אדוניהו, כמו שרצו יואב ואביתר.

מחנך: זו מחשבה נכונה ונחוצה להבנת העניין. אמנם עם ישראל לא צדק בזה שהתנגד למעשיו הגדולים של שלמה. בלי מעשים גדולים אין עם גדול. אבל הם לא היו יכולים להתרומם לרמה הנישאה של מלכות שלמה ואישיותו. אדוניהו היה יותר מתאים לישראל, זאת ראה יפה שר הצבא הגדול יואב ואביתר הכהן הגדול. אולם ה' רצה לתת לישראל הזדמנות של גדולה עצומה, כי כך הבטיח להם בתורה. אילו השתדלו היו מתרוממים לשיא הנדרש, אבל הם לא השתמשו בהזדמנות שניתנה להם.

עתה קראו נא בספר וראו מה מתרחש לאחר ביקורו של נתן אצל בת שבע. עיינו משך חמש או עשר דקות ומסרו לי את הרשמים שלכם (לא התוכן הפשוט אלא גם הרושם הענייני).

תלמיד ראשון: דוד עושה רצון בת שבע.

מחנך: לא זאת התשובה, ודוד המלך עצמו דאג להרחיקנו מטעות זו. שימו לב היכן דואג דוד לכך? קראו יפה בדברי דוד.

תלמיד: דוד נשבע בשם ה' ומזכיר שכבר נשבע בשם ה' ששלמה יהיה המלך. אם כן לא עניין פרטי הוא.

מחנך: צדקת, ויש להדגיש יותר. דוד אומר: "חי ה' אשר פדה את נפשי מכל צרה", בשם כל מעשי ה' שעשה למען דוד הוא נשבע להמליך את שלמה מפני שבאותה המידה שרצה ה' בדוד למלך כך רוצה הוא עתה בשלמה למלך.

עתה שימו לב לדבר נוסף. אמרתי לכם לפני כן שדעת יואב ואביתר היתה כי הנבואה על מלכות שלמה תתקיים בזה ששלמה ימלוך אחרי אדוניהו. ראו נא באילו מילים דוד שולל דעה זאת. אם תקראו בהתבוננות תראו כי דוד חוזר ומדגיש את הדבר פעמים אחדות.

קראו יפה פסוק ל, ומצאו שם את התשובה לשאלה זו.

תלמיד: למה דוד מאריך ואומר "כי שלמה בנך ימלוך אחרי והוא ישב על כסא", די היה לומר "שלמה בנך ימלוך".

מחנך: נכון מאד. בפסוק זה וכן בפסוק לה מדגיש דוד "ובא וישב על כסא והוא ימלוך תחת...!" לומר ששלמה ימלוך מיד תחת דוד וישב על כסאו, ולא כמחשבת רבים שלא יתכן כי נער בן שתים עשרה ימלוך על עם ישראל ולפיכך יש להמליך תחילה את אדוניהו.

תלמיד אחד: ובאמת איך אפשר היה כי נער בן שתים עשרה ימלוך?

תלמיד שני: גם בעמים אחרים קורה שנער מולך. הוא מולך רק להלכה, למעשה מסייעים לו זקני העם והשרים.

מחנך: אבל אנו נראה ששלמה היה מלך בעצמו, כי היה חכם מופלא מאד מילדותו, גאון הגאונים, עילוי העילויים בלשונו. דוד ידע זאת. ובעיקר - דוד ונתן ידעו כי זהו רצון ה', והם עשו והצליחו.

תלמיד: עדיין לא מובן לי למה אי אפשר היה לעשות זאת בלי בת שבע. הלא רואים אנו כי דוד היה די בריא כדי לפעול בכל התקיפות?

מחנך: אומרים כי קל להיות "חכם לאחר המעשה", אנו רואים באמת כי דוד עדיין היה די חזק כדי לפעול, אבל איש לא היה בטוח בכך לפני כן. רק לאחר שבת שבע הכינה את הרקע יכול היה נתן לפעול ללא חשש. מאד יתכן כי אילו פעל נתן ללא הכנה מוקדמת, היה גורם נזק כבד לבריאותו של דוד. עתה הלכו העניינים במסלול ישר ונכון. דוד הגיבור התעורר מן הצער הגדול שעבר עליו בגלל המגפה שהיתה בישראל באשמתו. הוא אמנם לא קם על רגליו, הוא לא הלך להכתרה של שלמה, זה לא היה באפשרותו לעשות, אבל הוא פקד כמפקד ותיק ומנוסה, וה' היה אתו, והכל נעשה כחפצו.

בספר "דברי הימים" (האחרון בתנ"ך ונכתב על ידי עזרא הסופר בתחילת ימי הבית השני) נאמר כי דוד גם הבריא קצת לאחר מכן ואסף את העם והמליך את שלמה בפניהם. אולם לבריאות

מלאה לא חזר, והוא מת זמן קצר לאחר מכן. אז גם נתברר כי צדקו יואב ואביתר אשר ביקשו להקדים את ההכתרה, אלא שמוטב היה להם להתייעץ תחילה עם דוד, ולהמליך את שלמה.

פרק א. נושא רביעי. פסוקים לו-נג.

הנושא: שאיפת הגדולה של עם ישראל.

מחנך: אבקש לקרוא יפה פסוקים לו-לז, ולומר לי מה מיוחד יש בפסוקים אלו?

תלמיד: בניהו בן יהוידע מתפלל שה' יסכים להמלכת הנער שלמה.

מחנך: אולי גם לזה היתה הכוונה. אני התכוונתי לדבר אחר. עיינו עוד מה מאחל בניהו לעם ישראל?

תלמיד: הוא מתפלל שיגדל כסא שלמה מכסא דוד.

מחנך: מכאן אנו רואים שעם ישראל שאף לגדולות. גם בימי דוד כבר היתה מלכות ישראל גדולה ומפוארת. בניהו מבקש שתהיה גדולה עוד יותר. אנו נראה כי זו תהיה השאיפה העיקרית של שלמה, לעלות עלולות ולעלות, לגדול ולגדול, להיות לתפארת לשם ולתהילה.

תלמיד: האם זו לא גאווה, האם לא יאתה הענוה לעם ישראל?

מחנך: ליחיד מישראל נאה הענוה, לעם ישראל ראוי השגב. מי שאמר בכוונה את המזמור: "למנצח לבני קרח" שאומרים שבע פעמים לפני התקיעות בראש השנה, זוכר בודאי את הפסוק "את גאון יעקב אשר אהב סלה" (תהלים מז ה). גאווה פרטית היא דבר מגונה, וה' שונא את בעל הגאווה. גאון הציבור, גאון כלל ישראל, אהוב לפני ה' והוא דבר שאנו כולנו שואפים לו, על כן התפלל בניהו שכמו שהיה ה' עם אדוננו המלך דוד כן יהיה עם כל אלה שעומדים בראש ישראל, ויגדל את כסאם מכסאו, ויהיו ישראל מפוארים ומשובחים בכל קצוי תבל! אמנם לא זכו ישראל עד עתה כי תפילה זאת תתקיים בשלמותה, ואף בימים ההם מלכות שלמה גדולה היתה, אבל אחריה בא כשלון. כסאו של שלמה גדל, אבל לא העם. מלך גדול זקוק לעם גדול. העם לא גדל בצורה הנדרשת.

סיכום: הכל היה בכוונה טובה וטהורה, בכל הפרשה הזאת של אדוניהו כולם התכוונו לטובת ישראל. מבחינה אנושית צדקו יואב ואביתר, אבל רצון ה' היה ששלמה הנער ימלוך. העם הבין את רצון ה' וליוה את ההכתרה בשמחה גדולה.

הערה: כשמדברים על כוונה טהורה אין צורך לומר כי היא לשם שמים בכל מאת האחוזים. בדרך כלל אין זה יכול להיות. הנטיות האישיות מתערבות כמעט תמיד. דבר זה הוסבר

פעמים רבות בפרשת שאול ודוד. הכוונה עדיין נחשבת טהורה גם אם יש בכוונת המעשה אחוזים אישיים ניכרים, בתנאי שהם יהיו טפלים לגבי העיקר.

כבר הזכרנו כי גם בענין אדוניהו אפשר שהיו גורמים אישיים מעטים, אבל את העניין כולו יש לדון לפי הכוונות העיקריות, ההגינות והכנות. כולן אומרות כבוד לעם ישראל.

פרק ב. נושא ראשון. פסוקים א-ט.

הנושא: דוד דואג לתקן את הפגמים שלא יכול לתקן בחייו.

מחנך: לרוב אני הוא הפותח את השיעור, אבל לפעמים אני משאיר דבר זה לכם. לא מפני שאני רוצה לנוח. אני רוצה שתלמדו לחשוב. לחשוב ולחשוב, זה דבר חשוב מאד. אני מתכוון למחשבה בעניינים רוחניים. בעניני תורה לפעמים יש לחשוב גם בעניינים קשים הנראים בלתי מתאימים לפי השגתנו. בכל דבר המובא בנביאים ללא גינוי מצד הנביא, יש איזה עניין עליון וחשוב. אם לא מתבוננים יפה אפשר כי דבר שנכתב לשם תועלת דוקא יגרום נזק. הפרק שלפנינו שייך לסוג זה. נלמד אותו תחילה יפה יפה לפי ביאור המילים, ואני רוצה לשמוע כל מה שבליבכם על הדברים האמורים בו. אני ארשום את כל השאלות שלכם על הלוח ונברר אותן.

תלמיד אחד: תמיד קשה לקרוא על פסקי דין מוות. דברי דוד על המתת יואב ושמעי מכאיבים מאד. למה עשה זאת?

תלמיד שני: למה הוא מטיל על שלמה הנער הצעיר דברים שהוא עצמו לא עשה אותם?

תלמיד שלישי: תחילת הצוואה יפה כל כך. דוד מדבר בצורה רכה ויפה מלאה אהבה, פתאום הוא מתחיל לדבר על דם, בתקיפות כל כך!

תלמיד רביעי: יואב נלחם כל ימי חייו לטובת דוד. איך הוא גומל לו עתה?

תלמיד חמישי: הלא דוד נשבע שלא ימיתנו, כיצד הוא עובר עתה על שבועתו?

מחנך: אני מרוצה מן השאלות שלכם. לא מפני שהן צודקות, אלא אני חפץ שנברר את הדברים יפה יפה. בשאלת חכם יש חצי תשובה, כי היא מנתחת את העניין ומבררת אותו. (לפעמים יש חשיבות גם בשאלות של לא חכמים). האם יש עוד שאלות?

תלמיד: דוד לימד את שלמה להרוג, והוא הרג את אדוניהו אחיו!

מחנך: ראו תלמידים, במקרים רבים אפשר לשמוע ביטויים חריפים מאד ביחס לאישים של התנ"ך. זה כל כך קל ופשוט לאנשים רבים, אף למורים. אני מבקש מכם להיזהר מזה. ראשית כל נא לעיין, לחשוב, לדון ולהבין. להבין – אין פירושו לסלוח או להסכים. אבל אני בטוח שאם תעשו כעצתי, תשתנה דעתכם, תראו אור במקום שנדמה לכם שיש חושך.